

BİR KUŞUN BAŞINI

Elif Cambek Kesikoğlu

- Kalabalığın arasına karıştım. Neler olduğunu anlamaya çalışıyordum. Köylüler bir evin önünde toplanmıştı. Ne oldu, neden ayaklandınız? Sorularım kargaşada kayboldu. Evin kapısından başımı uzattım. İçeride çocuklar, kadınlar ve yaşlılar vardı. Duyduklarımdan anlayabildiğim kadarıyla köyün erkekleri ormana gitme telaşındaydı. Bahçedeki ateşte çirasını tutuşturan yavaştan yola düşüyordu. Odun istifinin üzerinden bir tane de ben kaptım, peşlerine takıldım.

Ormana yaklaşına kadar, tanımadığım bu kalabalıkla hiç konuşmadan yürüdüm. Biri de dönüp bana “Sen kimsin?” demedi. Telaşlarından fark etmemiş olmalıydılar. Hepsinin elindeki çıralarla karanlığı boğmaya çabalıyordu. Sarı-kızıl alevler, ağaçların içine düşmüş bir akşamüstü güneşini andırırsa da galip gelen kar ve geceydi. Bir aralık fırsat bulup yanımdaki uzun boylu adamdan yardım isteyecek oldum. O esnada sağa sola, öne arkaya “Osman!” diye bağırmaya başladılar. Çok geçmeden anladım ki bir çocuk arıyorduk. İçimdeki ses kendimden önce bu çocuğu bulmam gerektiğini söyledi. Tahayyül edemediğim kadar uzun süredir yürüdüğümü, adımları, nerede olduğumu, geldiğim ve gitmem gereken yeri bilmediğimi bir kenara bırakıp ben de bağırmaya başladım: Osmaann! Osmaann! Bağırдықça kalabalığa ait hissettim kendimi.

Karlara bata çıka epeyce yürüdük. Soğuktan ayaklarım uyuştı. Arada bir çıramın alevini yaklaştırsam da uyuşukluk dizlerime doğru yükseliyordu. Saatler geçmişti. Osman'a dair bir iz bulamamıştık. Boşluk ve karanlıktan dönen tek cevap kendi sesimiz oluyordu. Herkes Osman'ın ayazdan kızarmış yüzünü, küçük ellerini, teninin sıcak olup olmadığını düşünüyordu, biliyordum. Yalnızca en öndeki öz babanın değil, karda yürüyen bütün adamların gözlerinden birer “Osman babası” olduklarını okumuştum çünkü. Sapasağlam duruyor, geçen zamana ve karşılaşılabilecekleri çakal sürülerine aldırıyorlardı. Bense

her bir ağacın dibinde Osman'ı, onun “var oluşa” kanıt bedenini ararken daha çok yokluğa yaklaştığım hissine kapılıyordum. Aklımda çakalların arasında kalmış bir siluet dönüp duruyordu. Kâh tanımadığım Osman oluyordu ortada kâh ben. Kendimi karanlıktan koşup gelen birilerinin kollarına bırakabilmeyi düşünüyordum. Kayboluşumun belirsizliğinde debelenirken bu kadar arayanı olan çocuğa gıpta ediyordum içten içe.

Bir çıtırtıyla hepimiz durduk. Donan dallar çatlamış, ışık ve sestten ürken tavşanlar kaçışmış olabilirdi. Ya da Osman küçük bir kımıldayışla bizi çağırıyordu. Kulaklarım sese odaklanırken, ruhum bedenimden sıyrıldı. Kendimi köydeki evde buldum. Kapı, duvar, belki de duvardaki çivi gibi bir şeydim orada. Çenelelerini bastonlarına dayamış ihtiyarları gördüm. Ocakta bir güğüm, bir tence-re, kenarda bir bakır leğen, onun yanında de ateşe odun atan bir kadın vardı. Diğerleri karşı köşede halkalanmış konuşuyorlardı: “Allah’tan ümit kesilmez, üstü kalındır yavrucağın bir şeycikler olmaz, uyuyup kalmıştır bir ağacın dibinde, bak gör nasıl bulup getirecekler, üşümüştür tabii biraz, hastalansa da iyileştiririz alimallah, tarhanayı içti mi düzeliverir.” Her konuşulanı başlarıyla onaylıyorlardı. Yine de kendi söylediklerine inanmıyor olacaklar, arada dudak ısırıyor, dizlerine vuruyor, ahlayıp vahlıyorlardı. İçlerinden biriye gözleri duvardaki saatte, suskun bekliyordu, Osman’ın annesi. Ona bakarken aklı aklıma değdi. Kadın, bir kuşun başını narin boynundan tek çırpıda koparır gibi köstekli saatin kurma kolunu koparmış, zihninde akan zamanı durdurmuştu. Ne vakit ki oğlu evin kapısından babasının ya da amcalarının kucağında girse etrafında konuşulanları duyacak, ocakta kaynayan ama kimsenin boğazından geçmeyen çorbanın kokusunu alacak, dahası tuttuğu nefesini verip zaman akışını çift yönlü başlatacaktı. Önce Osman’ın kapıda oynadığı ikinci vaktine dönecekti. Ahırını temizlerken işe dalıp unutmuyacaktı oğlunu. Her şey her zamanki hâlde olacak, aile akşam sofrasının başında toplanacak ve zaman diğer yöne, yarına doğru akacaktı.

Birinin koluma çarpmasıyla ormana döndüm. Tekrar yürümeye başlamışlardı. Duyduğumuz sesin devamı gelmemiştı. Vakit sabaha yaklaştı. Soğuşun şiddeti doruk noktasındaydı. Yorulmuştuk. Adımlarımız ağırdı. Tipi de başlamıştı. Adamlardan biri, artık sesin geldiği yöne de baktıktan sonra dönmemiz gerektiğini söyledi. Gerçekleri söylemek güç ister. Gerçeklere susmak daha büyük güç. Herkes sustu. Osman’ın babası zaten hiç konuşmamıştı saatlerdir. Sağımıza doğru üç metre kadar yürümüştük ki gerçekten de ağacın yere değen dalından yavru bir tavşan fırladı. Işığı gören gözleri kırmızıydı. Hepimiz tavşana bakıyorduk. Osman’ın babası kar altından ucu görünen parmaklara. Onu bulmuştuk. Sabah ezanı okunurken girdik evin kapısından. Kadınlar ayağa fırladı. Osman, amcalarının kucağındaydı. Annesinin hayal ettiğinden çok uzak biçimde. Kadın oğlunu alıp orta yere oturdu. Sagu kuruldu. Gün ağarana kadar sadece ağladılar.

Adamlar dışarıda, kapı önünde sigara üstüne sigara sardı. Ölçüp biçtiler, başa alıp alıp konuştular. Küçük bir çocuğun kısa sürede köyden bu kadar uzaklaşabileceğini akılları almıyordu. Onlara anlatmak istedim. Kaybolmak tam da böyle bir şey, uçsuz bucaksız ve vakitsiz, bir kez düştün mü onun derinliğine geri dönmek imkânsız, ben de bunun için buralardayım. Kafamda cümleleri sıralarken emsalim bir genç, telaşla evden çıktı. “Dün” dedi, “Köyden bir yabancı geçmiş, görenler olmuş.” Ölümün koca günahı hemen yabancının sırtına yüklendi. Oturduğum yerde tedirginlikle kıpırdandım. Ben de bir yabancıydım. Kafamı kaldırdım, herkes gözümün içine bakıyordu sanki, çırılçıplak kaldım. Ama yokmuşum gibi davranmaya devam ettiler. Divane bir şeymiş, kaba saba, ecinni tipli. Sormuşlar ama kim olduğunu söylememiş, basıp gitmiş tek kelime konuşmadan. Keşke ısrarla öğrenselermiş neyin nesi olduğunu. Dile gelmiyormuş da ya Osman’a... Hemen peşine düşmeli, şehre inip jandarmaya duyurmalıymış. Hararetli konuşmaların arasında o yabancının ben olmadığını bildiklerini düşünerek rahatlattım kendimi. Yine de böyle zamanda yanlarındaki başka bir yabancıyı sorgulamamaları tuhaftı. Acılarından belki, belki bütün gece onlardanmış gibi Osman’ı beraberce aramamdan. Bunun üzerine onlar Osman’la vedalaşana kadar ben de derdimi anlatmamaya karar verdim.

Her kafadan bir ses yükselirken, Osman’ın babası dikkatimi çekti. Çömelmiş, yerdeki izmaritleri topluyordu. Hareket eden yalnızca kızarmış elleriydi. Vücudu abasının altında tortop olmuş, beyaz karın üzerinde koca siyah bir noktaya benziyordu. İzmaritlerin içinde kalan tütünleri, elindeki küçük kâğıda özenle boşalttı. Yavaşça sardı, yaktı ve dudaklarıyla sıkıca bastırarak dumanını çekti. Tuttu, tuttu ve bütün içeri boşaltır gibi yeniden üfledi. Duman ve dumanla yayılan çaresizlik herkesi sarmaladı. Bugüne değin kim ölümün peşine düşüp de izine rastlanmış, dedi, kim Azrail’den hırsını alabilmiş, sizin o yabancı sandığınız, benim en çok bildiğimdir. Sonra ikinci nefesi çekti, tam da benim arkamda kalan boşluğa döndü yüzünü. Köyün imamı bu sırada bahçenin bir köşesinde kendi hazırlıklarını yapıyordu. Bahçe çitiyle armudun dalı arasına bir parça ip gerdi. İpin üzerine eski çulu attı. Osman’ı içeriden alma vakti gelmişti. Bu da imama düştü. Kadınlar annesinin kollarına girerken o, çarşafa sarılmış çocuğu getirip çulun ardındaki geniş tahtanın üzerine yatırdı. Gece boyu ocakta ısınan su çocuğun yanaklarından, omuzlarından, kol ve bacaklarından süzülüyor, daha yere inmeden soğuyordu. Bir ara annesinin sesini duydum, üşür o, üşür, diyerek ağlıyordu. Osman kefenlenip tabuta girdiğinde kasvetli bir sessizlik çöktü her yana.

Tabutu omuzlara alıp bu defa mezarlığın yoluna düştük. En arkadan yürüyordum. Gece boyu kendimi ait hissettiğim bu kalabalığa sanki yavaş yavaş yeniden yabancılaşıyordum. Kazılacak yere gelince mezarın baş ucuna geçtim. Yapılanları izliyordum yalnızca. Önce karlar kürendi. Bir metre kadar sonra beyazlığın altından toprak görüldü. Kazıldı, kazıldı, kazıldı. Birileri dur demese daha da kazıp ölüme olan hırslarını topraktan alacaklardı. Mezar bir köknar

ağacının altındaydı. Beşik kadar tabuttan aldıkları Osman'ı çukura koydular. İlk toprağı üzerine atmışlardı ki köknarın dalından mezarın içine bir kuş düştü. Göç yolunda akrabalarından kopmuş bir ispinoz. Küçük başı, çırpı ayaklarıyla gecenin ayazına dayanamamış, donmuştu. İhtiyarlardan biri dokunmanın kuşa, dedi, beraberce gömün, Osman kuşudur o, Osman'ın can kuşu. Böylece ikisini bir kapattılar toprakla.

Dualar edildikten sonra herkes köye çevirdi adımlarını. Mezarın ayak ucundan doğru tek sıra hâlinde yol tuttular. Ben hâlâ Osman'ın baş ucunda diki-liyordum. Yabancıydım. Her şey bittiğine göre kendi kayboluşuma yanabilir, yolumu sorabilirdim. En arkada kalandım. Yetişmek için adım atmak istedim. Ayaklarım kara saplanmış yerinden kımıldamıyordu. Bedenime baktım, üzerimde kefen vardı. Daha çok zorladım kendimi. Olmadı. Gidenlerin arkasından seslendim, hiçbiri dönüp bakmıyor, duymuyordu beni. Kurtulmak için çırpındıkça küçülüyordum. Derim geriliyordu. Mezarlıktaki son kişi de çıkınca kurtardım ayaklarımı kardan. Aynı anda yırtıldı derim. Kefenin bağları çözülüp düştü. Sırtımdan bir çift kanat çıkardım. Başım ufacık, bacaklarım çırpıydı. Kaybolmuşluğum aklımdan yitip gitti. Kendimi bildim. Mezarın baş ucundan havalandım. Herkesten önce köye vardım. Girişteki evin çatısına kondum. Beni görmelerini, duymalarını istiyordum. Hiç susmadan, bütün gücümle öttüm. En önde yürüyen komşu kadın fark etti beni. Kısa bir an durup baktı. Bakıştık. Sonra eğilip yerden iri bir taş aldı. Bana doğru savurdu. Göğ-e havalanırken, "Uğursuz ispinoz!" dediğini duydum: "Osman kuşu bu, kovun gitsin, yoksa evlere ölüm getirir!"